

**KURATORIUM OŚWIATY
W POZNANIU**

PISEMNY EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI Z GEOGRAFII

Ważny w dniu 7 maja 2003 roku, godz. 9.00
Zestaw dla wszystkich typów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży

Tematy zadań problemowych pisemnego egzaminu dojrzałości:

Temat I	Zjawiska krasowe
Temat II	Procesy urbanizacyjne na świecie
Temat III	Lasy w Polsce
Temat IV	Handel zagraniczny Polski
Temat V	Turystyka na świecie i w Polsce

**WIELKOPOLSKI
KURATOR OŚWIATY**

Temat I

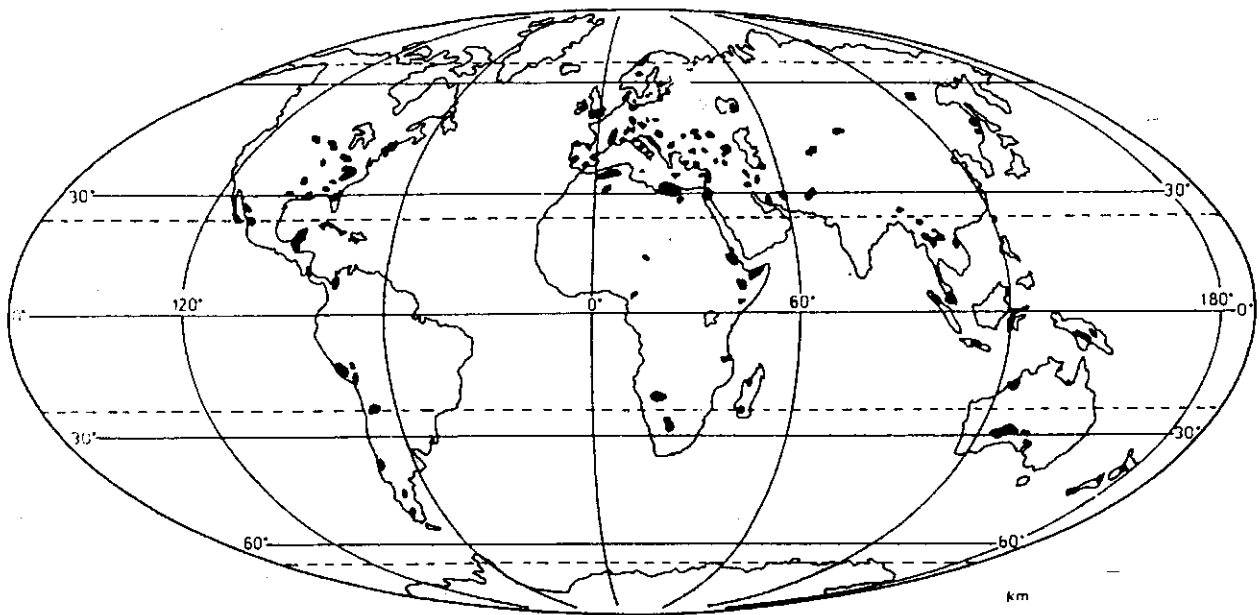
Zjawiska krasowe (20 pkt.)

Termin kras pochodzi od nazwy płaskowyżu w Górach Dynarskich (położonych w południowej Europie, na Półwyspie Bałkańskim, wzdłuż wybrzeża M. Adriatyckiego) i oznacza skałę lub obszar skalisty z silnie rozwiniętymi zjawiskami krasowymi.

Rozwiązując zadania należy w szczególności:

1. Podać po trzy przykłady obszarów na świecie i w Europie (poza Górami Dynarskimi), występowania zjawisk krasowych (*zał. nr 1a*).
2. Zakreskować na mapie konturowej Polski trzy krainy geograficzne, w których występują zjawiska krasowe.
Na mapie należy umieścić nazwy geograficzne tych krain (*zał. nr 1b*).
3. Wyjaśnić przyczynę procesów i zjawisk krasowych.
Wyjaśniając, podaj nazwy co najmniej dwóch skał, w których one zachodzą.
4. Sformułować wniosek, dotyczący rozwoju rzeźby krasowej (*zał. nr 1c*).
5. Przedstawić trzy formy krasu powierzchniowego (*zał. nr 1d*).
6. Objąć różnicę między ponorem a wywierzyskiem (*zał. nr 1d*).
7. Uzupełnić schemat, wpisując nazwy trzech form naciekowych w jaskini (*zał. nr 1e*).
8. Wyjaśnić powstawanie szaty naciekowej w jaskini.
Wyjaśniając, podaj trzy przykłady (*zał. nr 1e*).

Załącznik nr 1a

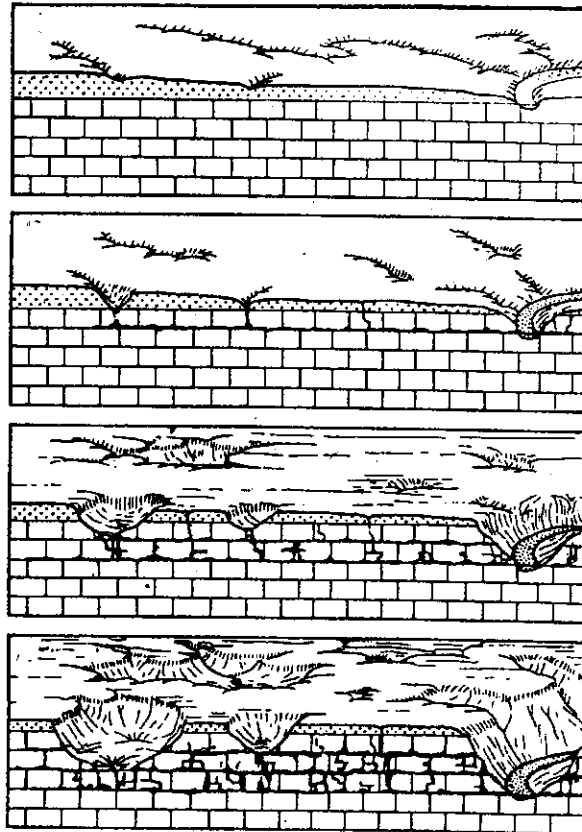
Zjawiska krasowe na świecie

Źródło: Libner P., Stefaniak G., *Geografia od A do Z, Repetytorium*, KRAM, Warszawa, 1998.

Załącznik nr 1b

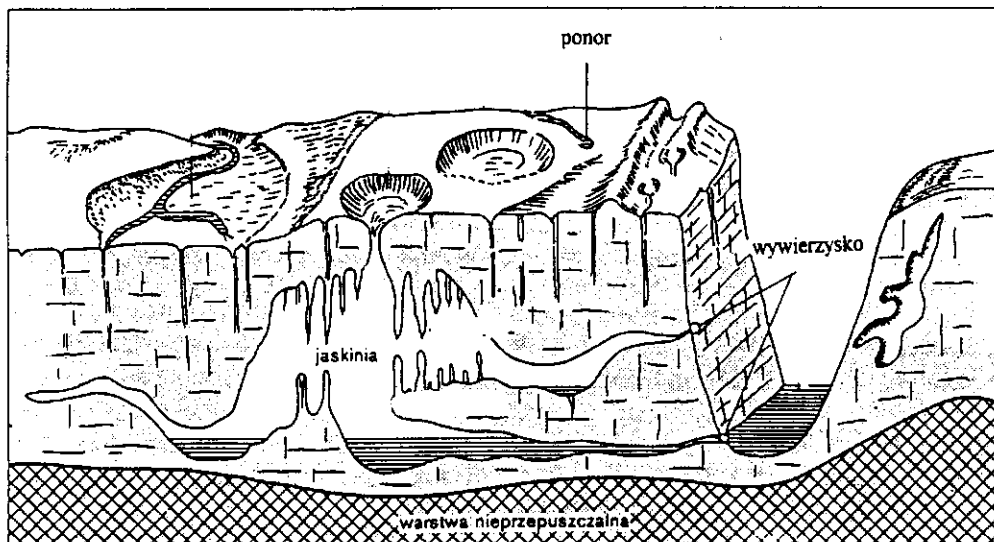
Załącznik nr 1c

Rozwój rzeźby krasowej

Źródło: Flis J., *Wstęp do geografii fizycznej*, WSiP, Warszawa, 1988.

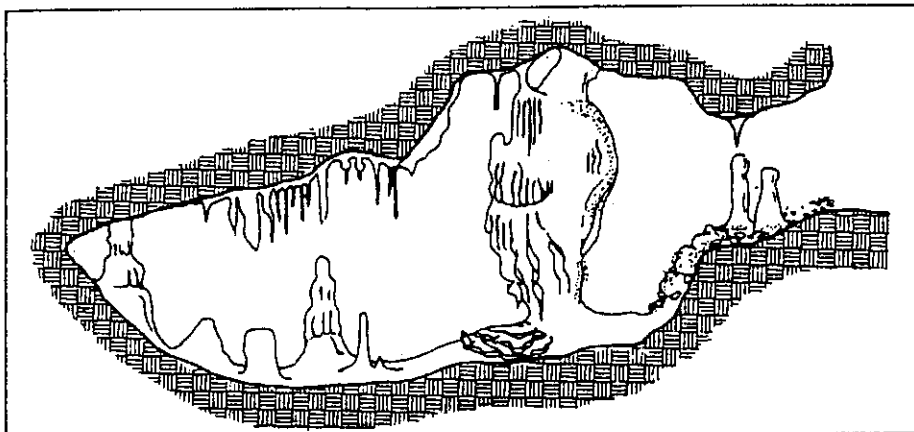
Załącznik nr 1d

Formy krasowe

Źródło: Dylkowa A., i in., *Ziemia i człowiek*, WSiP, Warszawa, 1995.

Załącznik nr 1e

Formy naciekowe w jaskiniach

Źródło: Libner P., Stefaniak G., *Geografia od A do Z, Repetytorium*, KRAM, Warszawa, 1998.

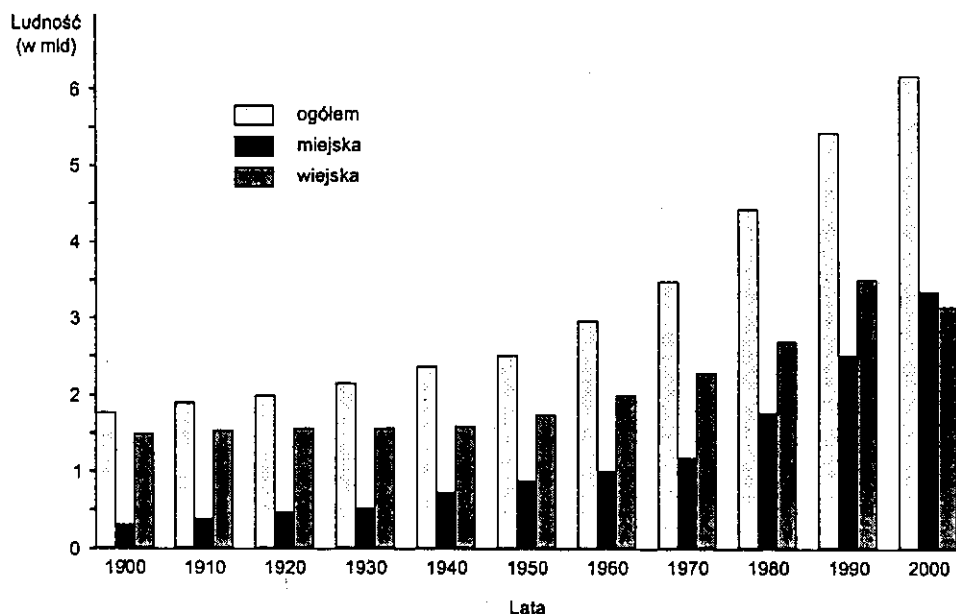
Temat II

Procesy urbanizacyjne na świecie (20 pkt.)

Rozwiązując zadania należy w szczególności:

1. Wyjaśnić termin urbanizacja.
2. Sformułować wniosek, dotyczący procesów urbanizacyjnych na świecie w latach 1900-2000 (*zał. nr 2a*).
3. Uzasadnić wpływ poziomu rozwoju gospodarczego wybranych krajów na zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji.
Uzasadniając, podaj trzy argumenty (*zał. nr 2b*).
4. Przedstawić dynamikę zmian liczby ludności w wybranych miastach krajów:
  - a) rozwijających się,
  - b) wysoko rozwiniętych,w latach 1950-2000 (*zał. nr 2c*).
5. Wyjaśnić przyczyny zmian liczby ludności w wybranych miastach w krajach:
  - a) rozwijających się,
  - b) wysoko rozwiniętych.Wyjaśniając, podaj po dwie przyczyny zmian dla każdej grupy krajów (*zał. nr 2c*).
6. Przedstawić po dwa skutki (np.: gospodarcze, społeczne, ekologiczne) zmian liczby ludności w wybranych miastach w krajach rozwijających się i wysoko rozwiniętych (*zał. nr 2c*).
7. Sformułować trzy prognozy przebiegu procesów urbanizacyjnych na świecie w XXI wieku.
Do sformułowanych prognoz napisz uzasadnienie.
8. Ocenić i uzasadnić przebieg procesów urbanizacyjnych w Twoim regionie zamieszkania.

Załącznik nr 2a

Proces urbanizacji świata

Źródło: Wrona J., Rek J., *Podstawy geografii ekonomicznej*, PWE, Warszawa, 2001.
Dylikowa A., i in., *Ziemia i człowiek*, WSiP, Warszawa, 1995.

Załącznik nr 2b

Kraje	% ludności miejskiej	Kraje	% ludności miejskiej
Belgia	97,3	Czechy	74,7
Izrael	91,2	Tajlandia	21,6
Urugwaj	90	Meksyk	74,4
Argentyna	89,9	Finlandia	67,3
Wielka Brytania	89,5	Polska	65
Holandia	89,4	Austria	64,7
Niemcy	87,5	RPA	55,0
Nowa Zelandia	87,0	Egipt	54,2
Wenezuela	86,9	Nigeria	43,0
Dania	85,3	Indonezja	40,0
Australia	84,7	Pakistan	36,2
Chile	84,0	Kenia	32,0
Szwecja	83,3	Chiny	32,1
Korea Południowa	81,8	Indie	28,4
Brazylia	81,3	Bangladesz	24,5
Hiszpania	77,6	Tajlandia	21,6
Francja	75,0	Niger	17
USA	77,2	Etiopia	13

Poziom urbanizacji na świecie

The Economist, *Świat w liczbach*, EMKA, Warszawa, 2002.

Źródło: Strykiewicz i in., *ZIEMIA, Ludność i gospodarka*, Kurpisz, Poznań, 2000.

Załącznik nr 2c

Miasta	Kraje	Liczba ludności w mln			
		1950	1970	1990	2000
Meksyk	Meksyk	3,1	9,4	20,2	25,6
Sao Paulo	Brazylia	2,4	8,1	17,4	22,1
Szanghaj	Chiny	5,3	11,2	13,4	17,0
Kalkuta	Indie	4,4	6,9	11,8	15,7
Pekin	Chiny	3,9	8,1	10,8	14,0
Dżakarta	Indonezja	2,0	3,9	9,3	13,7
Buenos Aires	Argentyna	5,0	8,4	11,5	12,9
Lagos	Nigeria	0,3	2,0	7,7	12,9
Seul	Korea Pd.	1,0	5,3	11,0	12,7
Rio de Janeiro	Brazylia	2,9	7,0	10,7	12,5
Kair	Egipt	2,4	5,3	9,0	11,8
Manila	Filipiny	1,5	3,5	8,5	11,8

Rozwój ludności miast krajów rozwijających się w latach 1950-2000

Miasta	Kraje	Liczba ludności w mln			
		1950	1970	1990	2000
Tokio	Japonia	6,7	14,9	18,1	19,0
Nowy Jork	USA	12,3	16,2	16,2	16,8
Los Angeles	USA	4,0	8,4	11,9	13,9
Paryż	Francja	5,4	8,3	8,5	8,6
Osaka	Japonia	3,8	7,6	8,5	8,6
Chicago	USA	4,9	6,7	7,0	7,3
Londyn	Wlk. Brytania	8,7	8,6	7,4	7,0

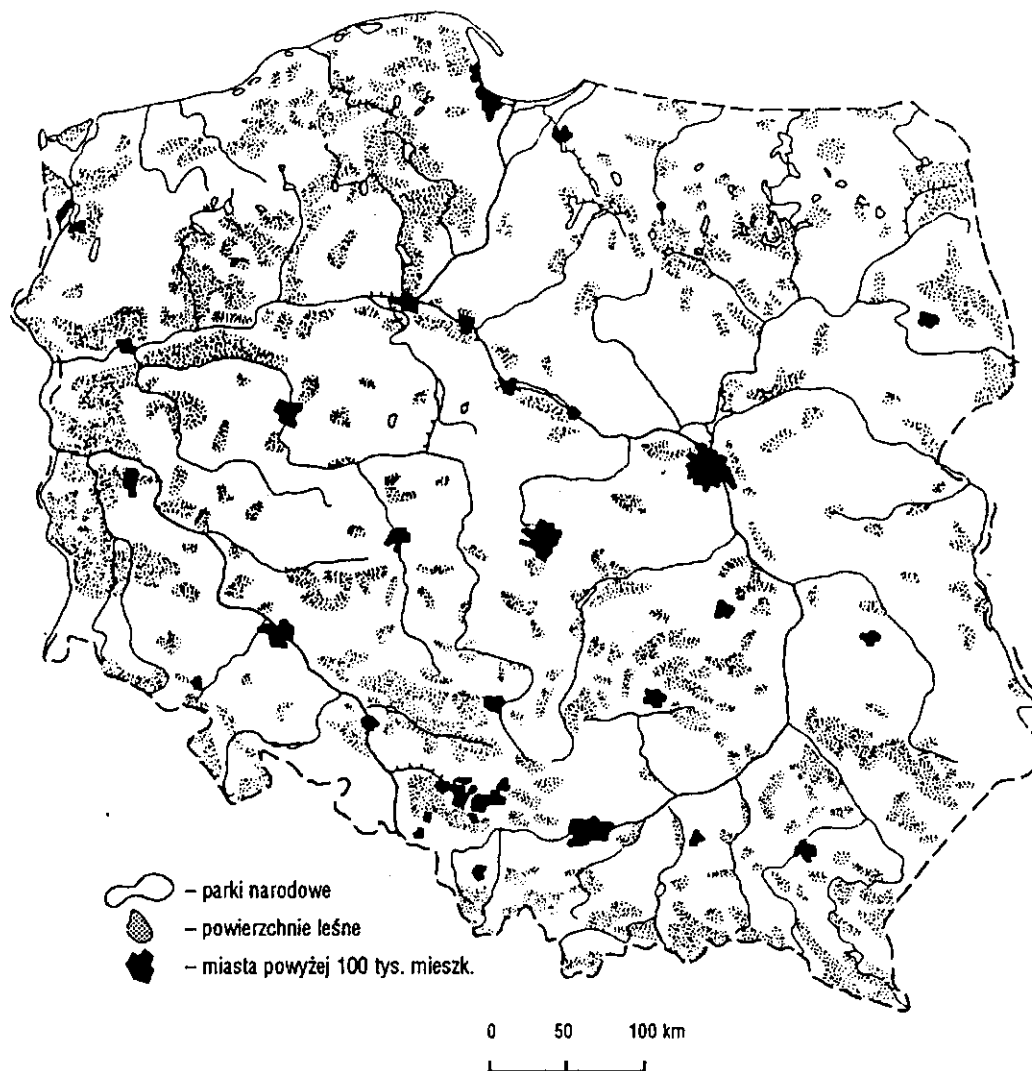
Rozwój ludności miast krajów wysoko rozwiniętych w latach 1950-2000

Źródło: Kop J., i in., *Geografia społeczno-ekonomiczna*, PWN, Warszawa, 2000.

Temat III
Lasy w Polsce (20 pkt.)

Rozwiązując zadania należy w szczególności:

1. Wpisać we właściwe miejsca na mapie oznaczenia literowe, odpowiadające wybranym kompleksom leśnym: A-Borom Tucholskim, B-Puszczy Noteckiej, C-Borom Dolnośląskim (zał. nr 3a).
2. Zaznaczyć na mapie konturowej Polski po dwa województwa o największej i najmniejszej lesistości (zał. nr 3b).
3. Wyjaśnić przyczyny przestrzennego zróżnicowania lesistości Polski. Wyjaśniając, podaj trzy przyczyny (zał. nr 3b).
4. Przedstawić i ocenić skład gatunkowy oraz strukturę wiekową polskich lasów (zał. nr 3c).
5. Ocenić procentowy udział drzew o różnym stopniu uszkodzenia w latach 1990-2000 (zał. nr 3d).
6. Wyjaśnić, podając dwie przyczyny, zmiany procentowego udziału drzew uszkodzonych w latach 1990-2000 (zał. nr 3d).
7. Zaproponować dwa działania, których realizacja może spowodować zmiany składu gatunkowego oraz zmiany struktury wiekowej polskich lasów.
8. Uzasadnić stwierdzenie, że lasy odgrywają ogromną rolę w zachowaniu równowagi w środowisku geograficznym. Uzasadniając, podaj trzy argumenty.
9. Ocenić strukturę wiekową i gatunkową lasów oraz ich znaczenie dla społeczności lokalnej w Twoim regionie zamieszkania. Ocenę należy uzasadnić.

Rozmieszczenie lasów w Polsce

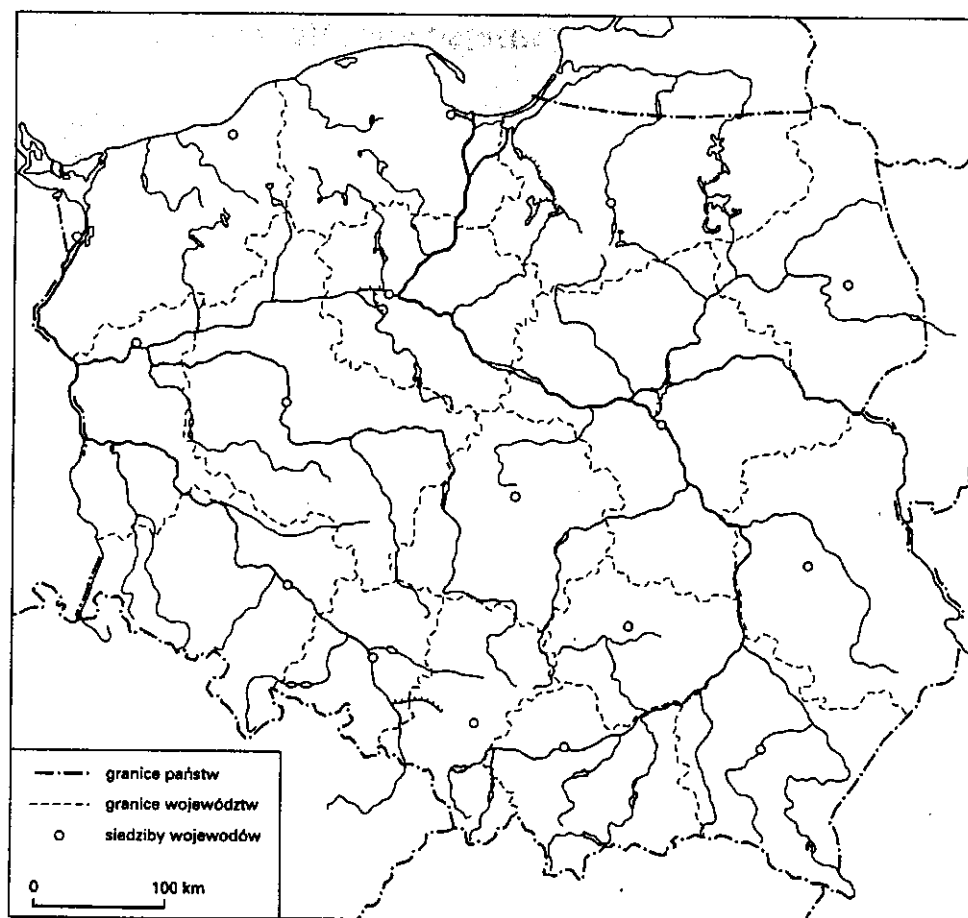
Źródło: Świtalscy E., P., *Geografia Polski, Zestaw zadań do szkół ponadpodstawowych*, SOP, Toruń, 1993.

Załącznik nr 3b

Wyszczególnienie	Lasy powierzchnia (w %)	Wyszczególnienie	Lasy powierzchnia (w %)
Polska	28	Podkarpackie	36
Dolnośląskie	28	Podlaskie	29
Kujawsko-Pomorskie	22	Pomorskie	36
Lubelskie	22	Śląskie	32
Lubuskie	49	Świętokrzyskie	27
Łódzkie	20	Warmińsko-Mazurskie	29
Małopolskie	29	Wielkopolskie	28
Mazowieckie	22	Zachodniopomorskie	35
Opolskie	27		

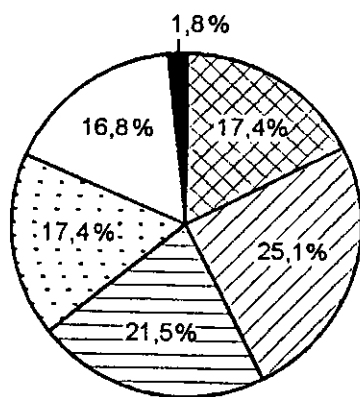
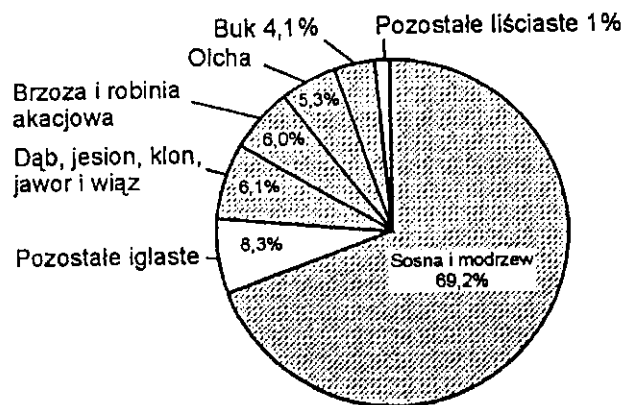
Lesistość Polski według województw

Źródło: Kądziołka J., i in., *Świat w liczbach 1999/2000*, WSiP Spółka Akcyjna, Warszawa, 1999.

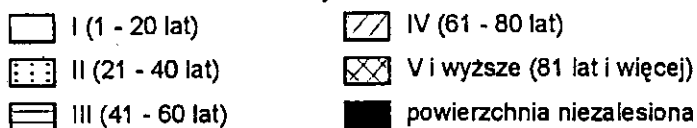

Źródło: Niewińska A., Plit F., Zając S., *Geografia, sprawdziany dla gimnazjalistów*, WSiP Spółka Akcyjna, Warszawa, 2001.

Załącznik nr 3c

Powierzchnia zalesiona klasy wieku:

Skład gatunkowy i struktura wiekowa polskich lasów

Źródło: Domachowski R., Geografia gospodarcza, OŚWIATA, Warszawa, 1999.

Załącznik nr 3d

Grupy drzew	Drzewa w odsetkach o stopniu uszkodzenia:				
	0 bez uszkodzeń	1 uszkodzenia słabe	2 uszkodzenia średnie	3 uszkodzenia silne	
Ogółem	1990	14,5	47,7	34,1	3,7
	2000	10,4	57,6	29,9	1,6
Drzewa iglaste	1990	11,6	48,3	36,1	4,0
	2000	9,6	58,4	30,1	1,5
Drzewa liściaste	1990	30,3	44,5	23,0	2,2
	2000	12,9	55,4	29,2	2,0

Stan zdrowotny lasów Polski

Źródło: Dobosik B., Hibszer A., Soja J., *Tablice geograficzne*, VIDEOGRAF II, Katowice, 2002.

Temat IV

Handel zagraniczny Polski (20 pkt.)

Rozwiązując zadania należy w szczególności:

1. Sformułować wniosek, dotyczący obrotów handlu zagranicznego Polski w latach 1950-2000 (zał. nr 4a).
2. Ocenić i uzasadnić procentowy udział Polski w obrotach handlu światowego w latach 1989-1998 (zał. nr 4b).
3. Przedstawić trzy przykłady zmian procentowego udziału partnerów handlowych Polski w jej eksporcie i imporcie w latach 1929-2000 i wyjaśnić trzy przyczyny (polityczne, gospodarcze) tych zmian (zał. nr 4c).
4. Podać przykłady dwóch regionalnych ugrupowań integracyjnych w Europie, których kraje członkowskie biorą udział w obrotach handlowych Polski.
5. Zaproponować trzy kierunki polskiego importu i eksportu, których udział w strukturze przestrzennej zwiększy się po 2000 roku.
6. Ocenić procentowy udział wymienionych grup towarowych w imporcie i eksporcie Polski (zał. nr 4d).
7. Przedstawić, podając trzy przykłady, jakie działania powinna podejmować Polska, aby zwiększać obroty handlu zagranicznego oraz ugruntować swoje miejsce na rynkach zagranicznych.
8. Przedstawić trzy przykłady udziału Twojego regionu, miejsca zamieszkania w handlu zagranicznym kraju.

Załącznik nr 4a

	1950	1960	1970	1980	1990	2000
Ogółem	1 302	2 821	7 156	33 086	23 850	80 591
Import	668	1 495	3 608	19 089	9 528	48 940
Eksport	634	1 326	3 548	16 997	14 322	31 651
Saldo	-34	-169	-60	-2 092	+4 794	-17 289

Obroty handlu zagranicznego Polski w latach 1950-2000(w mln USD)

Źródło: Dobosik B., Hibszer A., Soja J., *Tablice geograficzne*, VIDEOGRAF II, Katowice, 2002.

Załącznik nr 4b

	1980	1985	1989	1990	1992	1995	1998
Udział w obrotach handlu światowego w %							
Import	0,90	0,60	0,40	0,42	0,40	0,50	0,60
Eksport	0,80	0,53	0,30	0,28	0,40	0,60	0,90

Udział Polski w obrotach handlu światowego (w %)

Źródło: Fierla i in., *Geografia gospodarcza Polski*, PWE, Warszawa, 2001.

Załącznik nr 4c

Wyszczególnienie		Pierwszy partner		Drugi partner		Trzeci partner	
		kraj	%	kraj	%	Kraj	%
1929	Import	Niemcy	27,3	USA	12,5	W.Brytania	8,5
	Eksport	Niemcy	31,2	Czech.	10,5	Austria	10,5
1950	Import	ZSRR	28,8	Czech.	13,2	NRD	11,5
	Eksport	ZSRR	24,3	NRD	13,9	Czech.	9,2
1970	Import	ZSRR	37,7	NRD	11,1	Czech.	8,6
	Eksport	ZSRR	35,3	NRD	9,3	Czech.	7,5
1990	Import	Niemcy	20,1	ZSRR	19,8	Włochy	7,5
	Eksport	Niemcy	25,1	ZSRR	15,3	W.Brytania	7,1
2000	Import	Niemcy	23,9	Rosja	9,4	Włochy	8,3
	Eksport	Niemcy	34,9	Włochy	6,3	Francja	5,2

Główni partnerzy handlowi Polski w latach 1929-2000

Źródło: Dobosik B., Hibszer A., Soja J., *Tablice geograficzne*, VIDEOGRAF II, Katowice, 2002.

Załącznik nr 4d

Wyszczególnienie	Import (w %)	Eksport (w %)
Towary rolno-spożywcze	7,0	10,4
Surowce z wyjątkiem paliw	4,1	3,0
Paliwa mineralne	6,3	5,5
Produkty przetwórstwa przemysłowego	43,8	52,7
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	38,8	28,4

Struktura importu i eksportu w Polsce w 1998 roku według grup towarów (w %)

Źródło: Kądziołka J., Kocimowski K., Wołonciej E., *Świat w liczbach 1999/2000*, WSiP Spółka Akcyjna, Warszawa, 2000.

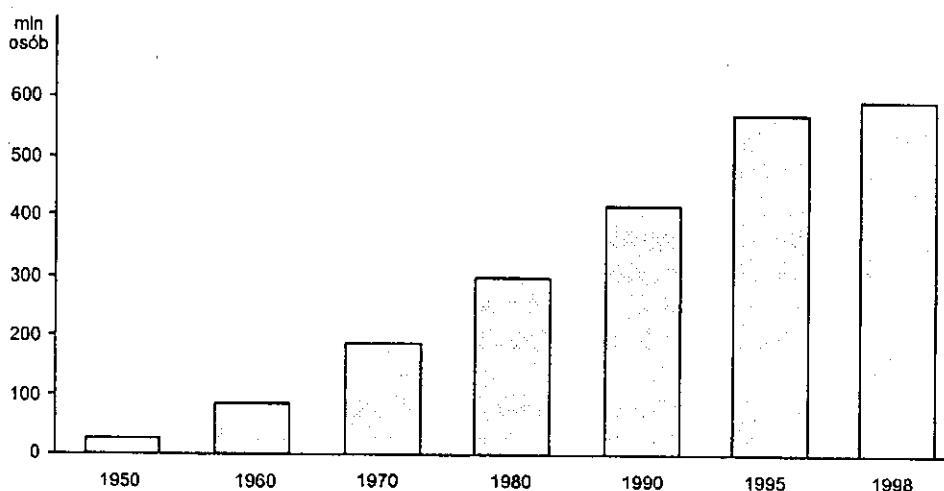
Temat V

Turystyka na świecie i w Polsce (20 pkt.)

Rozwiązując zadania należy w szczególności:

1. Uzasadnić znaczenie turystyki w rozwoju gospodarczym krajów.
Uzasadniając, podaj trzy argumenty.
2. Ocenić zmiany ruchu turystycznego na świecie w latach 1950-1998 (*zał. nr 5a*).
3. Podać cztery przyczyny rozwoju współczesnej turystyki.
4. Sformułować wniosek, dotyczący struktury geograficznej ruchu turystycznego wybranych krajów Europy (*zał. nr 5b*).
5. Przedstawić trzy cechy charakterystyczne bilansu wpływów i wydatków związanych z turystyką zagraniczną w wybranych krajach w 1998 roku (*zał. nr 5c*).
6. Wyjaśnić przyczyny trzech różnic w dochodach z turystyki zagranicznej wybranych krajów (*zał. nr 5c*).
7. Ocenić prognozę, dotyczącą liczby osób uczestniczących w turystyce zagranicznej w świecie do 2020 roku (*zał. nr 5d*).
8. Podać dwie przyczyny zróżnicowania przyjazdów do i wyjazdów z Polski w latach 1970-1998 (*zał. nr 5e*).
9. Sformułować wniosek, dotyczący przyjazdów cudzoziemców do Polski w latach 1985 i 1998 (*zał. nr 5f*).
10. Ocenić i uzasadnić pozytywny i negatywny wpływ turystyki na środowisko geograficzne.
11. Przedstawić trzy propozycje promujące własny region, miejsce zamieszkania, które zamieściłbyś w ofercie przygotowywanej na targi turystyczne w jednym z państw Unii Europejskiej.

Załącznik nr 5a

Ruch turystyczny na świecie w latach 1950-1998

Źródło: Wrona J., Rek J., *Podstawy geografii ekonomicznej*, PWE, Warszawa, 2001.

Załącznik nr 5b

Francja (%)		Niemcy (%)		Grecja (%)		Hiszpania (%)	
Niemcy	25	Holandia	14	W.Bryt.	21	Francja	23
Belgia	15	Francja	6	Niemcy	19	Portugalia	20
W.Bryt.	13	Włochy	7	b.Jugosławia	7	Niemcy	14
Włochy	13	W.Bryt.	9	Bułgaria	5	Holandia	4
Szwajcaria	9	Szwecja	7			W.Bryt.	12
Holandia	6	USA	11				
Razem	81		54		52		73

Kierunki przyjazdów zagranicznych do wybranych krajów Europy w 1998 roku

Źródło: Fierla I i in., *Geografia gospodarcza świata*, PWE, Warszawa, 1999.

Załącznik nr 5c

Kraje	Przyjazdy osób (w mln)	Wpływy	Wydatki na turystykę zagraniczną	Saldo (w mln USD)
Australia	4,2	7,3	5,4	+1,9
Austria	17,3	11,2	9,5	+1,7
Chiny	7,1	12,6	9,2	+3,4
Francja	70,0	29,9	30,3	-0,4
Grecja	10,9	5,2	1,8	+3,4
Hiszpania	20,2	29,7	5,0	+24,7
Indie	2,3	2,9	1,7	+1,2
Izrael	1,9	2,7	2,4	+0,3
Japonia	4,1	3,7	28,8	-25,1
Kanada	18,9	9,4	10,8	-1,4
Niemcy	16,5	16,4	46,9	-30,5
Polska	88,5	8,0	4,5	+3,5
USA	46,4	71,2	56,1	+15,1
W.Bryt.	25,7	21,0	32,3	-11,3
Włochy	58,5	29,9	17,7	+12,2

Bilans wpływów i wydatków związanych z turystyką zagraniczną w wybranych krajach w 1998 roku (w mln USD)

Źródło: Dobosik B., Hibszer A., Soja J., *Tablice geograficzne, VIDEOGRAF II*, Katowice, 2002.

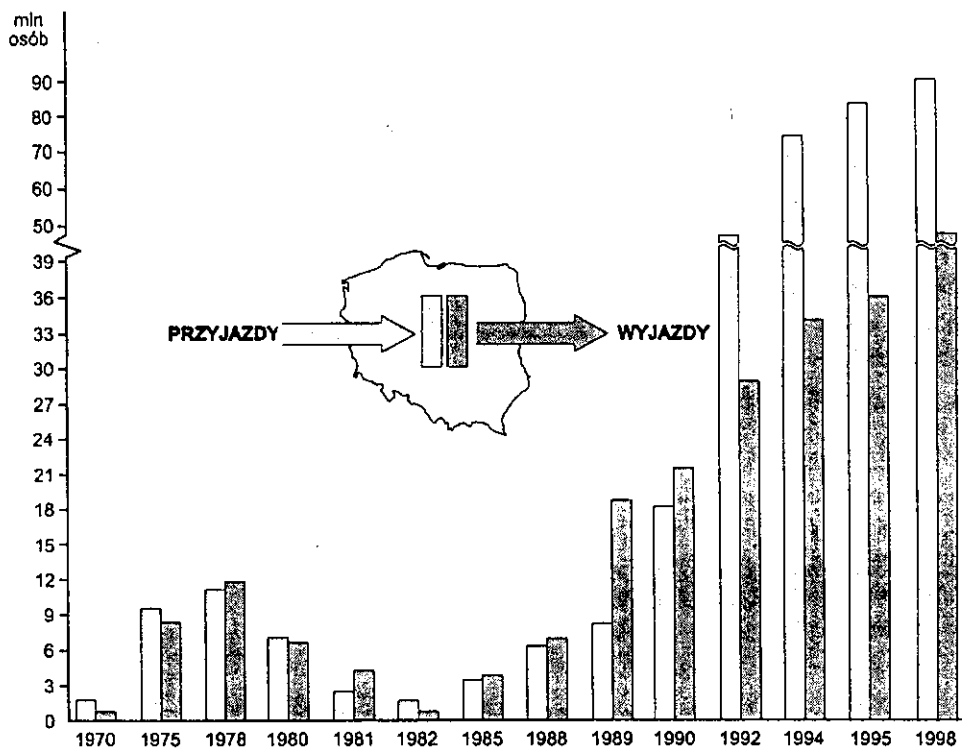
Załącznik nr 5d

Region	2000	2010	2020
	(w mln)		
Afryka	27	46	75
Ameryka	134	195	284
Azja Południowa	6	11	19
Azja Wschodnia i Ocean Spokojny	116	321	438
Bliski Wschód	19	37	69
Europa	390	527	717
Świat	692	1047	1602

Prognoza liczby osób (w mln) uczestniczących w turystyce zagranicznej na świecie do 2020 roku

Źródło: Kowalczyk. A., *Geografia turystyki*, PWN, Warszawa, 2001.

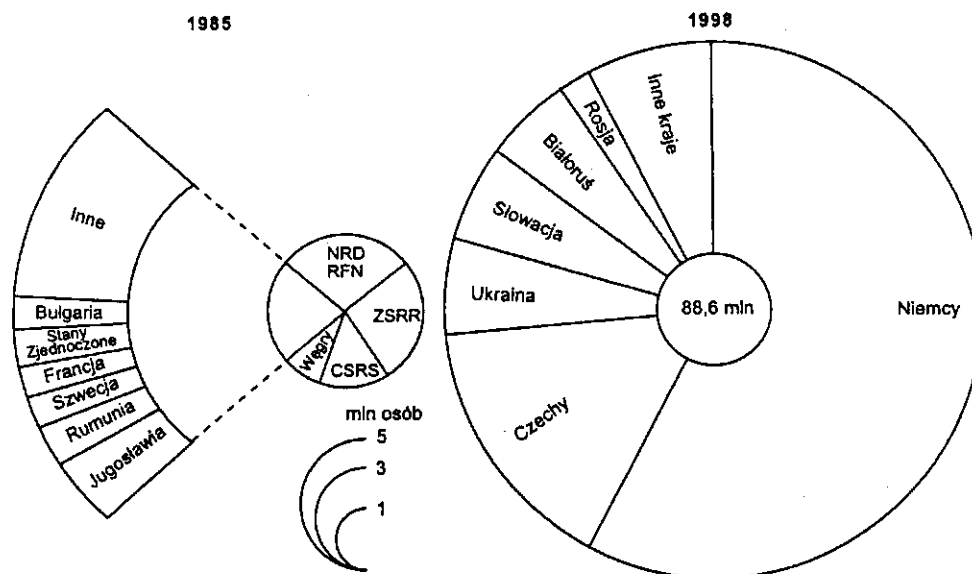
Załącznik nr 5e

Przyjazdy do i wyjazdy z Polski w latach 1970-1998

Źródło: Wrona J., Rek J., *Podstawy geografii ekonomicznej*, PWE, Warszawa, 2001.

Załącznik nr 5e

Przyjazdy cudzoziemców do Polski w latach 1985 i 1998

Źródło: Wrona J., Rek J., *Podstawy geografii ekonomicznej*, PWE, Warszawa, 2001.